

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор _____ А.І.Українець
(підпис)

«___» _____ 2015 р.

ОБЛІК У БАНКАХ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ТА ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ
для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»,
в тому числі перепідготовка спеціалістів
за спеціальністю 7.03050901 «Облік і аудит»
денної та заочної форм навчання**

Всі цитати, цифровий та фактичний матеріал, бібліографічні відомості перевірені. Написання одиниць відповідає стандартам

Підпис(и) автора(ів) _____
«___» _____ 2015р.

СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри
обліку і аудиту
Протокол № 13
від 14.05.2015 р.

Реєстраційний номер
електронних методичних
рекомендацій у НМВ
№49.65-18.05.2015 _____

Облік у банках [Електронний ресурс]: методичні рекомендації до вивчення дисципліни та виконання контрольної роботи для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит», в тому числі перепідготовка спеціалістів за спеціальністю 7.03050901 «Облік і аудит» денної та заочної форм навч. / уклад. Ю.Л.Темчишина, І.Й.Кравченко. – К. : НУХТ, 2015. – 35 с.

Рецензент: **Г. Г. Осадча**, канд. екон. наук

Укладачі: **Ю.Л. Темчишина**, канд. екон. наук
І.Й. Кравченко

Відповідальний за випуск **Л.М.Чернелевський**, канд. екон. наук, проф.

Подано в авторській редакції

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Банківська система є важливою ланкою економіки країни, оскільки банки виступають в ролі фінансових посередників на грошовому ринку, здійснюючи перерозподіл грошових ресурсів як на макроекономічному, так і на мікроекономічному рівнях. Специфіка діяльності банку як суб'єкта господарювання полягає в тому, що банківські установи мобілізують тимчасово вільні грошові кошти суб'єктів ринку – юридичних і фізичних осіб, задовольняють їхні потреби в додаткових фінансових ресурсах та здійснюють розрахунково-касове обслуговування своїх клієнтів.

Бухгалтерський облік у банках є інформаційною системою, що містить вичерпні фінансові відомості про банк як суб'єкт господарської діяльності. Бухгалтерська інформація, базуючись на документальних доказах, дає змогу простежити активи банку від моменту, коли було отримано відповідний дозвіл та придбано ці активи, до їх списання чи реалізації. Те саме стосується і пасивів – від виникнення зобов'язань до їх погашення. Система бухгалтерського обліку має бути надійною і ефективною.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Облік у банках» – власні і залучені кошти та операції з їх розміщення в активах кредитного й інвестиційного портфелів, основних засобах і нематеріальних активах, а також на рахунках грошових коштів у касі та банках.

Міждисциплінарні зв'язки.

Курс «Облік у банках» пов'язаний з такими дисциплінами, як «Бухгалтерський облік», «Інформатика і комп'ютерна техніка», «Гроші і кредит», «Економіка підприємства», «Фінансовий облік» та ін. Викладання дисципліни «Облік у банках» ґрунтується на попередньому вивченні перелічених дисциплін.

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни полягає у набутті студентами ґрунтовних знань з основних тем курсу; вмінь, спрямованих на оволодіння методикою фінансового обліку в комерційних банках; практичних навичок із застосування отриманих знань на практиці у процесі винесення обґрунтованих управлінських рішень в системі банківського обліку, внутрішньобанківського аудиту та менеджменту в банках.

Завдання дисципліни «Облік у банках»: навчитись оперувати даними балансу та інших форм фінансової звітності; навчитись користуватися інформацією з рахунків бухгалтерського обліку в управлінні процесами

формування власних і залучених коштів з метою ефективного їх використання шляхом надання кредитів, придбання і торгівлі цінними паперами, через інвестиційні вкладення в інші банки та підприємства, через депозити.

Після вивчення дисципліни “Облік у банках” студент повинен

знати: функції обліково-операційного апарату банку; сутність і класифікацію звітності банківських установ, загальні вимоги до формування фінансової звітності; порядок здійснення касових операцій; загальну схему документообігу під час виконання касових операцій установами банків; загальну схему документообігу при здійсненні банком операцій з платіжними картками; порядок обліку операцій з формування статутного капіталу; порядок обліку розрахунків з акціонерами банку; порядок здійснення операцій банків з іноземною валютою; порядок обліку операцій з цінними паперами та довгостроковими вкладеннями банку; порядок обліку міжбанківських розрахунків; порядок обліку кредитних операцій; порядок обліку операцій з основними засобами і нематеріальними активами;

уміти: аналізувати дані балансу; відображати в обліку операції з платіжними картками; складати бухгалтерські проводки за касовими операціями; відображати в обліку нарахування доходів; відображати в бухгалтерському обліку нарахування витрат; відображати в обліку кредитні операції; відображати в обліку міжбанківські розрахунки; складати бухгалтерські проводки з викупу банком акцій власної емісії та з обліку формування статутного капіталу; відображати в обліку видачу і погашення банківського кредиту; розраховувати доход вкладників та загальний розмір вкладів на кінець встановленого періоду; відображати в бухгалтерському обліку вкладення банку в акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком для їх подальшого продажу; здійснювати кореспонденцію рахунків за операціями банків з іноземною валютою;

мати навички: самостійної роботи з спеціальною літературою; формування звітності комерційного банку відповідно до МСФЗ.

У відповідності з поставленими завданнями побудовано і зміст дисципліни, викладений у програмі.

Опис навчальної дисципліни наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни			
		Дена форма навчання	Заочна форма навчання	Скорочена форма навчання	Перепідготовка спеціалістів
Кількість кредитів – 5	Галузь знань – 0305 «Економіка і підприємництво»	Нормативна			
	Напрямок підготовки 6.030509 «Облік і аудит»				
Модулів – 1	Спеціальність 7.03050901 «Облік і аудит» Перепідготовка спеціалістів	Рік підготовки			
Змістових модулів – 3		4-й	5-й	5-й	2-й
Індивідуальне завдання – контрольна робота (заочна форма навчання)		Семестр			
Загальна кількість годин – 180.		8-й	9-й	9-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 7 Самостійної роботи студента – 13	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр, спеціаліст	Лекції			
		36 год.	6 год.	6 год.	8 год.
		Практичні, семінарські			
		27 год.	4 год.	2 год.	4 год.
		Лабораторні			
		-	-	-	-
		Самостійна робота			
		117 год.	161 год.	163 год.	159 год.
		Індивідуальні завдання			
-	9 год.	9 год.	9 год.		
Вид контролю: екзамен					

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Змістовий модуль 1. «Діяльність комерційних банків України, основи побудови і організація процесу бухгалтерського обліку».

Тема 1. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках

Сутність і види господарського обліку. Характеристика окремих видів бухгалтерського обліку, об'єкти обліку. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) та їх використання в обліковій системі банку. Загальнозастосовані у міжнародній практиці принципи обліку. Правове регулювання бухгалтерського обліку в банках. Характеристика законодавчо визначених принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, особливості їх використання в банківських установах.

Література [1,2,4,10,11,12].

Тема 2. Організація обліково-операційної роботи банку

Облікова політика банку. Характеристика обліково-операційної роботи в банку. Побудова та функції обліково-операційного апарату. Банківська документація, її види. Документообіг за банківськими операціями. Внутрішньобанківський контроль, його сутність і види.

Література [4,7,8,17].

Тема 3. Побудова плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, організація аналітичного обліку

Поняття про банківський рахунок. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку в банках. Сутність і структура Плану рахунків. Характеристика Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України за класами. Аналітичний та синтетичний облік у банках. Формування номера аналітичного рахунка.

Література [1,3,4,15].

Тема 4. Облік капіталу

Склад і оцінка капіталу банку. Облік операцій з формування статутного капіталу. Порядок обліку емісійних різниць. Облік розрахунків з акціонерами банку. Облік субординованого боргу банку та інших статей додаткового капіталу. Порядок обліку фінансових результатів діяльності банку та їх розподілу.

Література [2,4,9].

Змістовий модуль 2. «Організація та облік банківських операцій при наданні послуг клієнтам банку»

Тема 5. Облік касових операцій

Організація касової роботи в комерційних банках України. Документація, документообіг та облік прибуткових касових операцій. Документообіг, облік і контроль видаткових касових операцій. Порядок здійснення операцій вечірніми касами. Інкасація грошового виторгу інкасаторами банків, облік і контроль цих операцій. Облік підкріплення операційних кас комерційних банків. Ревізія каси, відображення в обліку результатів ревізії.

Література [5,12,17].

Тема 6. Організація та облік міжбанківських розрахунків

Кореспондентські відносини між банками, відкриття кореспондентських рахунків. Порядок здійснення міжбанківських розрахунків в Україні. Технологія реалізації міжбанківських розрахунків через систему електронних платежів (СЕП) НБУ. Облік міжбанківських розрахунків, що здійснюються через СЕП Національного банку. Організація обліку міжбанківських розрахунків під час застосування різних моделей обслуговування консолідованого кореспондентського рахунка комерційного банку в СЕП. Облік розрахунків, що здійснюються через внутрішньобанківську платіжну систему (ВПС) комерційного банку. Порядок здійснення та облік міжбанківських розрахунків у разі встановлення прямих кореспондентських відносин між комерційними банками.

Література [3,4,15,17].

Тема 7. Облік розрахункових операцій

Відкриття і ведення банками рахунків клієнтів у національній валюті. Принципи організації безготівкових розрахунків. Облік операцій при розрахунках платіжними дорученнями. Облік операцій при розрахунках платіжними вимогами-дорученнями. Розрахунки платіжними вимогами в разі здійснення примусового списання (стягнення) коштів, облік і контроль цих операцій. Облік і контроль операцій при розрахунках чеками. Облік операцій при розрахунках акредитивами. Організація документообігу та обліку розрахункових операцій у разі використання в розрахунках системи «клієнт – банк».

Література [4,6,15,17].

Тема 8. Облік депозитних операцій

Сутність депозитних операцій комерційних банків та організація їх обліку. Облік строкових коштів суб'єктів господарської діяльності. Облік коштів до запитання та строкових коштів фізичних осіб. Облік нарахування та сплати процентів за депозитами юридичних і фізичних осіб. Облік операцій під час виплати коштів із депозитних рахунків. Внутрішній контроль за депозитними операціями.

Література [2,4,9,14].

Тема 9. Облік операцій з кредитування

Сутність і принципи відображення кредитних операцій в обліковій системі банку. Характеристика рахунків, що служать для обліку банківських кредитів. Облік операцій з надання кредиту. Облікові процедури, що виконуються з настанням терміну погашення кредиту. Облік доходів банку за кредитними операціями. Особливості обліку окремих видів банківських позик. Облікові процедури запобігання кредитному ризику.

Література [2,4,13,14,16].

Тема 10. Облік операцій з цінними паперами

Класифікація операцій комерційного банку з цінними паперами. Принципи та базові засади обліку операцій банку з цінними паперами. Облік вкладень банку в акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком з метою їх подальшого продажу. Облік вкладень банку в боргові цінні папери з метою

продажу. Облік вкладень банку в боргові цінні папери на інвестиції. Облік довгострокових вкладень банку в акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком, а також вкладень в асоційовані та дочірні компанії. Облік цінних паперів, емітованих банком. Облік доходів і витрат банку за операціями з цінними паперами.

Література [2,4,7,9,16].

Тема 11. Облік операцій в іноземній валюті

Сутність і класифікація валютних операцій комерційних банків. Основи побудови обліку валютних операцій. Поняття й види валютної позиції банку. Характеристика рахунків, що служать для обліку валютної позиції. Облік готівкових обмінних операцій в іноземній валюті. Організація проведення та облік безготівкових обмінних операцій в іноземній валюті. Облік інших операцій комерційних банків в іноземній валюті. Методи розрахунку реалізованого результату від валютних операцій та його облік. Облік нереалізованого результату від валютних операцій. Особливості обліку операцій з банківськими металами.

Література [4,5,8,14,17].

Тема 12. Облік операцій з лізингу

Економічна сутність лізингу. Облік операцій з фінансового лізингу. Облік операцій з оперативного лізингу. Продаж необоротного активу з укладенням угоди про його одержання продавцем у лізинг (оренду).

Література [2,4,16,17].

Змістовий модуль 3. «Облік внутрішньобанківських операцій та формування фінансового результату діяльності комерційного банку»

Тема 13. Облік операцій з основними засобами і нематеріальними активами

Поняття необоротних активів банку, їхні види та критерії визнання. Облік придбання та створення основних засобів і нематеріальних активів. Облік витрат, пов'язаних із поліпшенням основних засобів і вдосконаленням нематеріальних активів, а також підтриманням об'єктів необоротних активів у робочому стані. Порядок переоцінювання необоротних активів, відображення в обліку результатів переоцінювання. Облік амортизації основних засобів і нематеріальних активів. Облік вибуття необоротних активів. Облік гудвілу. Інвентаризація основних засобів і нематеріальних активів, відображення в обліку результатів інвентаризації.

Література [2,4,6,15].

Тема 14. Облік доходів і витрат

Сутність і класифікація доходів і витрат комерційного банку. Принцип нарахування та відповідності доходів і витрат як базовий принцип їх обліку. Визнання доходів і витрат. Характеристика рахунків, що служать для обліку доходів і витрат банку. Облік процентних доходів і витрат. Облік комісійних доходів і витрат. Облік інших статей доходів (витрат) за операційною діяльністю банку. Облік загальних адміністративних витрат і результатів діяльності комерційного банку.

Література [2,4,9,15].

Тема 15. Звітність комерційних банків

Сутність і класифікація звітності банківських установ. Загальні вимоги до формування фінансової звітності банку, її склад. Баланс банку. Звіт про фінансові результати. Звіт про рух грошових коштів. Звіт про власний капітал. Консолідація, подання та оприлюднення фінансової звітності.

Література [2,4,6,8].

Тема 16. Зміст і засади функціонування внутрішнього аудиту в банках

Сутність і необхідність внутрішнього аудиту в комерційних банках. Взаємовідносини між внутрішніми і зовнішніми аудиторами. Основні функції та завдання служби внутрішнього аудиту комерційного банку. Повноваження та обов'язки служби внутрішнього аудиту. Порядок проведення внутрішньобанківського аудиту та оформлення результатів перевірки.

Література [1,14,16].

3. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		
		денна	заочна, перепідготовка спеціалістів	скорочена
1.	Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках	2	-	-
2.	Організація обліково-операційної роботи банку	2	-	-
3.	Побудова плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, організація аналітичного обліку	2	-	-
4.	Облік капіталу	2	0,5	0,5
5.	Облік касових операцій	2	-	-
6.	Організація та облік міжбанківських розрахунків	2	-	-
7.	Облік розрахункових операцій	2	0,5	-
8.	Облік депозитних операцій	2	0,5	-
9.	Облік операцій з кредитування	2	0,5	0,5
10.	Облік операцій з цінними паперами	2	-	-
11.	Облік операцій в іноземній валюті	2	-	-
12.	Облік операцій з лізингу	2	-	-
13.	Облік операцій з основними засобами і нематеріальними активами	2	-	-
14.	Облік доходів і витрат	2	1,0	0,5
15.	Звітність комерційних банків	3	1,0	0,5
16.	Зміст і засади функціонування внутрішнього аудиту в банках	2	-	-

4. ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Загальна характеристика міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та їх застосування в банківській системі України.
2. Облікова політика банку.
3. Суть операційної діяльності банку, її організація та забезпечення.
4. Документування операцій у банках.

5. Здійснення внутрішнього контролю у процесі операційної діяльності банку.
6. Класифікація банківських бухгалтерських рахунків.
7. Структура та характеристика Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України.
8. Синтетичний та аналітичний облік в банках.
9. Поняття та структура власного капіталу банку.
10. Облік операцій з формування статутного капіталу.
11. Облік операцій із збільшення статутного капіталу.
12. Облік викуплених власних акцій.
13. Облік розрахунків за дивідендами.
14. Поняття грошових коштів та еквівалентів грошових коштів.
15. Види банківських операцій з готівковими коштами та організація їх проведення.
16. Характеристика рахунків, що використовуються для обліку готівкових коштів.
17. Облік операцій з приймання банками готівкових коштів.
18. Облік операцій з видачі банками готівкових коштів.
19. Організація та облік інкасації коштів у клієнтів банку.
20. Механізм проведення та облік операцій з підкріплення банків готівкою
21. Облік надлишків та недостач готівки в касі банку.
22. Облік операцій з ювілейними монетами, що мають гривневий номінал і виконують функцію засобу платежу.
23. Організація та облік банківських операцій за кореспондентськими рахунками.
24. Поняття, види та призначення кореспондентських рахунків.
25. Організація та облік міжбанківських розрахунків через СЕП НБУ.
26. Облік розрахунків через внутрішньобанківську міжфілійну платіжну систему.
27. Облік міжбанківських розрахунків через прямі кореспондентські рахунки.
28. Економічний зміст депозитів та їх класифікація.
29. Методологічні засади бухгалтерського обліку депозитних операцій.
30. Облік вкладів (депозитів) на вимогу клієнтів банку Облік строкових депозитів клієнтів банку.
31. Облік коштів, залучених за ощадними (депозитними) сертифікатами.
32. Сутність банківського кредиту, його види та класифікація.
33. Методологічні засади бухгалтерського обліку наданих банками кредитів.
34. Характеристика рахунків, що використовуються для обліку операцій з кредитування клієнтів банку.
35. Облік операцій із надання банком кредитів клієнтам та їх повернення.
36. Облік доходів за наданими кредитами клієнтам банку.
37. Облік забезпечення кредитних операцій.

38. Облік операцій з формування та використання спеціальних резервів за наданими кредитами.

39. Особливості обліку окремих кредитних операцій.

40. Облік кредитних ліній.

41. Облік кредитів овердрафт.

42. Облік факторингових операцій.

43. Облік кредитів, наданих суб'єктам господарювання за операціями репо.

44. Облік операцій з урахування векселів.

45. Облік наданих гарантій.

46. Поняття безготівкових розрахунків та регулювання їх проведення.

47. Організація та облік розрахунків платіжними дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями та платіжними вимогами.

48. Організація та облік розрахунків з допомогою розрахункових чеків.

49. Організація та облік розрахунків акредитивами.

50. Облік цінних паперів у торговому портфелі банку.

51. Облік цінних паперів, придбаних до портфеля на продаж.

52. Облік цінних паперів в портфелі банку до погашення.

53. Облік інвестицій в асоційовані компанії.

54. Облік інвестицій в дочірні компанії.

55. Економічний зміст валютних операцій, їх види та класифікація.

56. Облік готівкових валютно-обмінних операцій.

57. Облік операцій з купівлі та продажу іноземної валюти за гривні.

58. Облік операцій з конвертації готівкової іноземної валюти.

59. Облік операцій з прийняття на інкасо банкнот іноземних держав.

60. Облік операцій з іменними чеками в іноземній валюті.

61. Облік операцій з продажу та купівлі дорожніх чеків.

62. Облік операцій з купівлі та продажу банківських металів з фізичною поставкою.

63. Облік безготівкових операцій з купівлі та продажу іноземної валюти та банківських металів.

64. Облік операцій з придбання та створення основних засобів та нематеріальних активів.

65. Облік витрат на підтримання об'єктів необоротних активів у робочому стані та поліпшення основних засобів і удосконалення нематеріальних активів.

66. Переоцінка основних засобів та нематеріальних активів.

67. Амортизація основних засобів та нематеріальних активів.

68. Визнання зменшення корисності основних засобів та нематеріальних активів.

69. Облік вибуття основних засобів та нематеріальних активів.

70. Облік необоротних активів, утримуваних для продажу.

71. Облік інвестиційної нерухомості.

72. Економічний зміст та види лізингових операцій.

73. Облік операцій з фінансового лізингу лізингодавцем.

74. Відображення в обліку фінансового лізингу лізингоодержувачем.
75. Облік оперативного лізингу лізингодавцем.
76. Облік операцій з оперативного лізингу лізингоодержувачем.
77. Відображення в обліку продавця операції з продажу необоротного активу із зворотною орендою.
78. Відображення в обліку покупця операції з продажу необоротного активу із зворотною орендою.
79. Поняття запасів матеріальних цінностей, системи їх обліку та методи визначення собівартості.
80. Облік операцій із придбання банком запасів матеріальних цінностей.
81. Списання запасів матеріальних цінностей.
82. Облік операцій із запасами матеріальних цінностей, що передані або надані в заставу.
83. Облік ювілейних монет, що мають гривневий номінал і не є засобом платежу.
84. Облік резервів для відшкодування можливих втрат від дебіторської заборгованості, пов'язаної із запасами матеріальних цінностей.
85. Облік процентних доходів та витрат банку.
86. Облік комісійних доходів і витрат банку.
87. Облік результатів від торговельних операцій банку.
88. Облік загальних адміністративних витрат.
89. Облік витрат з податку на прибуток.
90. Облік фінансового результату діяльності банку і розподілу прибутку.
91. Характеристика основних форм банківської фінансової звітності.
92. Особливості складання консолідованої фінансової звітності банками України.

6.1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Після вивчення дисципліни "Облік у банках" студенти заочної форми навчання зобов'язані виконати контрольну роботу згідно з графіком до початку сесії.

Контрольна робота складається з теоретичного питання, тестових завдань та задачі; виконується за варіантом, який визначається за першою літерою прізвища студента. Нижче подається таблиця, за допомогою якої кожний студент обирає свій варіант контрольної роботи.

Номер варіанта	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Перша літера	А	Б	В	Г	Д	Е	Є	Ж	З	І	К	Л	М	Н	О
прізвища студента	П	Р	С	Т	У	Ф	Х	Ц	Ч	Ш	Щ	Ю	Я	Ї	Й

Вимоги до оформлення контрольної роботи: шрифт – Times New Roman; розмір – 12 кегль; 1,5 міжрядковий інтервал; абзац відступ – 10 мм; поля – 20 мм.

6.2. ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Варіант 1

1. Організація і нормативно-правове забезпечення ведення касових операцій в банках України.

2. Тести:

Як називається принцип бухгалтерського обліку, згідно з яким припускається стабільність грошової одиниці?

- а) єдиного грошового вимірника;
- б) повне висвітлення;
- в) історична собівартість;
- г) нарахування та відповідність доходів і витрат;
- д) обачність;
- е) безперервність;
- ж) автономність.

Бухгалтерське проведення Дт 1001 Кт 5001 означає:

- а) здійснено реєстрацію збільшення статутного капіталу банку;
- б) перепродаж банком викуплених власних акцій;
- в) продаж банком власних акцій до реєстрації збільшення статутного капіталу банку;
- г) продаж банком власних акцій фізичним особам після реєстрації збільшення статутного капіталу банку.

3. *Задача.* Скласти бухгалтерські проведення за наведеними нижче операціями (таблиця 3). Визначити залишок готівки в касі на кінець дня (залишок на початок дня – 50 тис. грн.).

Таблиця 3

№	Зміст операції	Сума, тис. грн.
1	До каси банку за заявою на переказ готівки оприбутковано торгову виручку, що здана клієнтом МП “Дарина”.	60
2	З каси банку за чеком видано готівку клієнту МП “Дарина” для виплати зарплати працівникам.	20
3	Фізичними особами готівкою внесено кошти на поповнення депозитних вкладів:	
	а) терміном 6 місяців;	1
	б) терміном 2 роки.	0,5
4	Видано готівку:	
	а) заробітну плату працівникам банку;	30
	б) аванс на відрядження.	0,5
5	Сплачено банку-кореспонденту з рахунка ностро за придбання в нього готівки.	15
6	Отриману готівку оприбутковано до каси банку.	15
7	З каси виданий готівкою короткостроковий кредит фізичній особі на поточні потреби.	21
8	За результатами ревізії каси банку виявлено нестачу готівки.	0,06

Варіант 2

1. Правила обліку витрат банку. Навести приклади кореспонденції рахунків.

2. Тести:

За яким документом банки видають готівку фізичним особам з їх власних поточних рахунків?

- а) рахунком на сплату платежів;
- б) видатковим касовим ордером;
- в) грошовим чеком;
- г) заявою на переказ готівки.

Основний капітал банку включає:

- а) сплачений і зареєстрований статутний капітал банку;
- б) розкриті резерви;
- в) загальний фонд покриття ризиків;
- г) резерви переоцінки;
- д) усе перераховане вище.

3. Задача. Скласти бухгалтерські проведення за наведеними нижче операціями (таблиця 4), вказати документи. Виконати потрібні розрахунки.

Таблиця 4

№	Зміст операції	Назва документа	Сума, тис. грн.
1	До каси банку здано клієнтом (торговельним АТ) виручку, яку належить зарахувати на його поточний рахунок.		30
2	Згідно з депозитним договором фізичною особою здійснено внесок на депозит строком 6 міс. під 14% річних.		0,5
3	Готівкою до каси клієнтом сплачено на користь банку комісійну винагороду за розрахунково-касове обслуговування його рахунку.		0,12
4	До каси банку оприбутковано готівку обмінних пунктів.		0,8
5	Нараховано відсотки за депозитним вкладом, оформленим за умовою операції №2, метод нарахування відсотків 30/360		?
6	Інкасовану грошову виручку зараховано на рахунок клієнта (торговельне АТ) з інкасаторських сумок, без попереднього перерахунку.		1,0
7	Готівкою до каси банку погашено фізичною особою заборгованість:		
	а) за короткостроковою позичкою на поточні потреби;		0,6
	б) за відсотками, нарахованими за цим кредитом.		0,1

Варіант 3

1. Характеристика й особливості синтетичного й аналітичного обліку в банках.

2. Тести:

Які з наведених нижче функцій виконують працівники бек-офісу банку?

- а) реєстрацію операцій і введення потрібних даних до автоматизованої системи банку;
- б) нарахування процентів за кредитами і депозитами, комісійних тощо;
- в) перевіряння правильності відображення операцій;
- г) укладання відповідних угод з клієнтами;
- д) усі названі вище види робіт.

Бухгалтерський запис Дт 1600 Кт 2620 означає:

- а) на коррахунок банку поступили кошти для фізичної особи;
- б) банк списав кошти з рахунку клієнта і перерахував їх банку

кореспонденту;

в) за дорученням фізичної особи банк перерахував кошти з її рахунку в інший банк;

г) за дорученням банку-кореспондента банк списав кошти з його коррахунку і зарахував їх своєму клієнту.

д) усе перераховане вище.

3. Задача. Скласти бухгалтерські проведення за наведеними нижче операціями (таблиця 5). Визначити залишок готівки в касі на кінець дня (залишок на початок дня – 200 тис. грн.).

Таблиця 5

№	Зміст операції	Сума, тис. грн.
1	Видано готівкою з каси заробітну плату працівникам банку	50
2	На поповнення каси з коррахунку надійшла готівка	400
3	Видано з каси довгострокову позику фізичній особі на будівництво будинку	200
4	Видано готівку за чеком з каси банку клієнтові АТ "Омега" для виплати заробітної плати працівникам	35
5	Нараховані відсотки за позику фізичній особі на будівництво будинку (8% річних)	?
6	Оприбутковано до каси банку за повідомленням на внесення готівки торговельну виручку, що здана клієнтом АТ "Омега".	30
7	Видано готівкою аванс на відрядження працівнику банку	2
8	Виданий з каси готівкою короткостроковий кредит фізичній особі	20
9	З каси видано короткострокову позику фізичній особі	6
10	За результатами ревізії каси банку виявлено лишки готівки	0,06

Варіант 4

1. Облік операцій з банківським металами.

2. Тести:

Яким бухгалтерським проведенням відображається сплата банком нарахованих процентів в національній валюті за довгостроковим депозитом суб'єкта господарювання?

а) Дт 2600 Кт 2615;

б) Дт 2618 Кт 1001;

в) Дт 2618 Кт 2600;

г) Дт 2618 Кт 7021.

Які дії виконує інкасатор-збирач, приймаючи сумки з виторгом від клієнта?

а) перераховує гроші, що знаходяться в сумці;

б) перевіряє правильність опломбування сумки;

в) перевіряє справність сумки;

г) перевіряє відповідність суми виторгу, зазначеної в явочній картці, записам у накладній і копії супровідної відомості.

3. Задача. Скласти бухгалтерські проведення за наведеними нижче операціями (таблиця 6).

Таблиця 6

№	Зміст операції	Сума, тис. грн.
1	Отримано готівку клієнтами - юридичними особами на виплату заробітної плати	28
2	Видано аванс на відрядження працівнику банку	1,2
3	Погашено короткостроковий депозит фізичної особи	6,5
4	Сплачено проценти за короткостроковим депозитом фізичної особи	0,365
5	Видано кредит фізичній особі на поточні потреби	5,55
6	Видано готівку до обмінного пункту	11,25
7	Видано готівку як підкріплення без балансового відділення	13,25
8	За результатами ревізії списано недостачу	0,26
9	Видано інкасатору завантажені касети з готівкою	15,65
10	Виплачено заробітну плату працівникам банку	14,2

Варіант 5

1. Облік реалізації цінних паперів.

2. Тести:

Які з наведених нижче банківських операцій супроводжуються бухгалтерським проведенням Дт 9129 Кт 9900?

- а) банк уклав з клієнтом договір про кредитну лінію;
- б) банк уклав з клієнтом договір про надання кредиту овердрафт;
- в) банк уклав з клієнтом факторингову угоду;
- г) банк уклав з клієнтом договір про врахування векселів;
- д) усі зазначені вище операції.

Згідно з класифікацією, що наводиться у МСФЗ, до якої категорії фінансових інструментів відносяться залучені вклади (депозити)?

- а) фінансові активи;
- б) фінансові зобов'язання;
- в) похідні інструменти;
- г) інструменти власного капіталу.

3. Задача. Скласти бухгалтерські проведення за наведеними нижче операціями (таблиця 7). Визначити залишок операційної каси на кінець дня (залишок на початок дня – 27 тис. грн.).

Таблиця 7

№	Зміст операції	Сума, тис. грн.
1	2	3
1	Прийнято в оплату комунальних платежів від населення	0,56
2	Видано аванс на відрядження працівникові кредитного відділу Прокопенко С.В.	2,5
3	Погашено короткостроковий депозит Слюсаренко В.М.	8,2
4	Сплачено проценти за короткостроковим кредитом Коваленко І.С.	0,35
1	2	3
5	Видано кредит Адаменко Л.М. на поточні потреби	6,5
6	Видано готівку до обмінного пункту	2,0
7	Отримано підкріплення з коррахунку в НБУ	28,0
8	Видано готівку ПП «Мрія» на виплату заробітної плати	12,4
9	Видано інкасатору завантажені касети з готівкою	12,5

Якими бухгалтерськими проводками відображається видача банком клієнту чекової книжки?

- а) Дт 9821 Кт 9910; в) Дт 2602 Кт 2600;
 б) Дт 2600 Кт 2602; г) Дт 9910 Кт 9821.

3. Задача. Скласти бухгалтерські проведення за наведеними нижче операціями (таблиця 9). Виконати необхідні розрахунки.

Таблиця 9

№	Зміст операції	Сума, тис. грн.
1	Банком під час первісної емісії розміщено 400 тис. акцій номіналом 300 грн. за ціною 350 грн.	
2	Зареєстрований статутний капітал банку	
3	Банк придбав в обласному управлінні НБУ готівку для проведення операцій з касового обслуговування	400
4	За дорученням клієнтів банку з поточних рахунків перераховані грошові кошти в термінові депозити	220
5	Банк придбав на аукціоні 16 жовтня 400 шт. облігацій номіналом 250 тис. грн. за ціною 220 тис. грн. Термін погашення облігацій 20 січня, відсоткова ставка 22% річних	
6	Банком придбані комп'ютери в кількості 60 шт. на суму 35 тис. грн.	
7	Банком видані короткострокові кредити своїм клієнтам у 3700 тис. грн. і клієнтам інших банків у сумі 660 тис. грн.	
8	Банком проведені обмінні операції з купівлі - продажу іноземної валюти: придбано 46 тис. дол. США (курс 15,5 грн./ 1 дол. США), реалізовано 40 тис. дол. США (курс 15,7 грн./ 1 дол. США). Офіційний курс НБУ 15,6 грн. / 1 дол. США.	
9	Нараховані відсотки за користування кредитами, виходячи з відсоткової ставки 37% річних за кредитами в національній валюті, 19% річних за кредитами в іноземній валюті. Сума кредиту в національній валюті – 900 тис. грн., в іноземній – 600 тис. дол.	
10	Банк стягнув з клієнтів за розрахунково-касове обслуговування.	

Варіант 8

1. Правила обліку доходів банку (облік нарахування доходів, облік прострочених нарахованих доходів, облік сумнівних нарахованих доходів).

2. Тести:

Згідно з МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів», за яким валютним курсом на дату балансу мають визнаватися монетарні статті в іноземній валюті?

- а) за валютним курсом на дату здійснення операції;
 б) за валютним курсом на дату балансу;
 в) за валютним курсом на дату переоцінки статті в іноземній валюті до справедливої вартості;
 г) за будь-яким з наведених вище валютних курсів.

Якою бухгалтерською проводкою відображається зменшення справедливої вартості акцій, що обліковуються банком у його торговому портфелі?

- а) Дт 3811 Кт 6203; в) Дт 6203 Кт 3007;

б) Дт 6203 Кт 3811; г) Дт 3007 Кт 6203.

3. Задача. Поточний рахунок АТ «Самбуд» відкрито в «Правекс» банку. Залишок на рахунку на початок дня складає 91,3 тис. грн. Скласти бухгалтерські проведення за наведеними нижче операціями (таблиця 10). Визначити залишок за рахунком АТ «Самбуд» на кінець дня.

Таблиця 10

№	Зміст операції	Сума, тис. грн.
1	За грошовим чеком отримано готівку на виплату заробітної плати	27,8
2	За платіжним дорученням перераховано внески до соціальних фондів і податок з доходів громадян	4,8
3	Сплачено банку комісійні за розрахунково-касове обслуговування	0,1
4	За платіжним дорученням перераховано постачальнику, який обслуговується в іншому банку	56,78
5	Зараховано отриманий короткостроковий кредит	150
6	Зараховано проценти за короткостроковим депозитом	4,5
7	За платіжним дорученням поповнено ліміт чекової книжки	145
8	Надійшла виручка від покупців: які обслуговуються в цьому банку	24,5
	які обслуговуються в інших банках	36,9
9	Зараховано залишок невикористаного акредитива	9,0
10	Здано готівкою виручку	8,0

Варіант 9

1. Характеристика й основні риси обліку окремих кредитних операцій банку (кредитна лінія, овердрафт, кредити, надані за операціями репо, факторингу і за врахованими векселями).

2. Тести:

Які з наведених нижче активів відносяться до інвестиційної нерухомості?

- а) транспортні засоби;
- б) земельна ділянка, що утримується з метою реалізації в короткостроковій перспективі;
- в) земля, подальше використання якої на даний момент не визначено;
- г) будівля, зайнята банком.

Як вплине на валютну позицію банку операція із продажу касою банку фізичній особі 500 євро за гривні?

- а) збільшиться довга валютна позиція;
- б) збільшиться коротка валютна позиція;
- в) зменшиться коротка валютна позиція;
- г) ніяк не вплине.

3. Задача. 12.01.2013 р. банк видав споживчий кредит фізичній особі на таких умовах: сума кредиту: 150000 грн. (зараховується на поточний рахунок фізичної особи, відкритому в цьому банку); термін користування кредитом: 1,5 роки; щомісячна комісія за обслуговування кредитної заборгованості: 1 % від первинної суми кредиту; процентна ставка за кредитом: 26 % річних; метод

обчислення кількості днів при визначенні суми процентів: 30/360; дата сплати відсотків за кредитом: щомісяця з 1 до 7 числа місяця, наступного за звітним; застава: нерухоме майно житлового призначення, що оцінюється у 250000 грн. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку банку наступні операції (таблиця 11). Виконати необхідні розрахунки.

Таблиця 11

№	Зміст операції	Сума
1	Отримання банком застави, як забезпечення наданого кредиту	
2	Зарахування банком суми кредиту на поточний рахунок фізичної особи, відкритому в цьому банку	
3	Нарахування банком відсотків і комісійних за кредитом 31.01.2015 р.	
4	Сплату клієнтом нарахованих відсотків і комісійних за січень 3.02.2015 р.	
5	Нарахування банком відсотків і комісійних за кредитом 28.02.2015 р.	
6	8.02.2015 р. визнання банком нарахованих відсотків і комісійних за лютий 2015 р. простроченими	
7	13.02.2015р.сплату клієнтом нарахованих відсотків і комісійних за лютий 2015 р.	
8	Продовження терміну кредиту ще на 6 місяців	

Варіант 10

1. Економічний зміст доходів і витрат банків та їх класифікація. Облік процентних доходів та витрат банку.

2. Тести:

Бухгалтерське проведення Дт 3400 Кт 3610 означає:

- банк здійснив попередню оплату в національній валюті за матеріальні цінності;
- банк отримав матеріальні цінності, за які було заплачено наперед;
- банк отримав матеріальні цінності, за які він ще не заплатив;
- банк перерахував кошти з кореспондентського рахунку за придбані матеріальні цінності на умовах післяоплати.

Згідно з класифікацією, що наводиться у МСФЗ, до якої категорії фінансових інструментів відносяться залучені вклади (депозити)?

- фінансові активи;
- фінансові зобов'язання;
- похідні інструменти;
- інструменти власного капіталу.

3. Задача. Скласти бухгалтерські проведення за наведеними нижче операціями (табл. 12). Визначити залишок готівки в касі на кінець дня (залишок на початок дня – 100 тис. грн.).

Таблиця 12

№	Зміст операції	Сума, тис. грн.
1	2	3
1	Видано готівкою з каси заробітну плату працівникам банку	40

2	На поповнення каси з коррахунку надійшла готівка	300
3	Видано з каси довгострокову позику фізичній особі на будівництво будинку	100
4	Видано готівку за чеком з каси банку клієнтові АТ "Альфа" для виплати заробітної плати працівникам	25
5	Нараховані відсотки за позику фізичній особі на будівництво будинку (6% річних)	?
6	Оприбутковано до каси банку за повідомленням на внесення готівки торговельну виручку, що здана клієнтом АТ "Альфа".	20
7	Видано готівкою аванс на відрядження працівнику банку	1
8	Виданий з каси готівкою короткостроковий кредит фізичній особі	10
9	З каси видано короткострокову позику фізичній особі	5
10	За результатами ревізії каси банку виявлено лишки готівки	0,05

Варіант 11

1. Поняття запасів матеріальних цінностей, системи їх обліку та методи визначення собівартості. Облік операцій із придбання банком запасів матеріальних цінностей.

2. Тести:

Бухгалтерське проведення Дт 7499 Кт 3400 означає:

а) підзвітною особою банку використано отримані матеріальні цінності на господарські потреби;

б) зі складу банку видано матеріальні цінності для поліпшення основних засобів;

в) банк списав з балансу пошкоджені, застарілі та зіпсовані матеріальні цінності;

г) зі складу банку видано в експлуатацію спецодяг для працівників банку.

Як амортизація дисконту за фінансовими активами впливає на фінансовий результат банку?

а) збільшує процентні доходи;

б) зменшує процентні доходи;

в) збільшує процентні витрати;

г) зменшує процентні витрати.

3. Задача.

Скласти бухгалтерські проведення за наведеними нижче операціями (табл. 13), вказати документи. Визначити залишок коштів на поточному рахунку на кінець дня (залишок коштів на початок дня становить – 50 тис. грн.).

Таблиця 13

№	Зміст операції	Назва документа	Сума, тис. грн.
1	2	3	4
1	Погашено заборгованість за наданий банком короткостроковий кредит		3

2	Перераховані платежі по податках до державного бюджету	2
3	Перераховані кошти за надані послуги зв'язку	1
4	Надійшли кошти за реалізовану продукцію від покупців, які обслуговуються в даному банку	20
5	Надійшли кошти за реалізовану продукцію від покупців, які обслуговуються в іншому банку	10
6	Відкрито акредитив на користь постачальників, які обслуговуються в іншому банку	5
7	Сплачено банку вартість послуги з оформлення та видачі розрахункової чекової книжки	0,025
8	Проведено виплати бенефіціару за акредитивом	4,5
9	Залишки невикористаної суми акредитиву переведено на поточний рахунок	?
10	За чеком, що надійшов з іншого банку, проведено відповідний розрахунок	4

Варіант 12

1. Облік фінансового результату діяльності банку і розподілу прибутку. Розкриття інформації про доходи, витрати і фінансовий результат діяльності банку.

2. Тести:

Бухгалтерське проведення Дт 3552 Кт 6499 означає:

а) банківський працівник відшкодував вартість матеріальних цінностей, що були зіпсовані;

б) в банку встановлено винну особу, яка має відшкодувати вартість матеріальних цінностей, яких не вистарчає;

в) в банку знайдено матеріальні цінності, що вважалися пропавшими;

г) банк списав з балансу пошкоджені, застарілі та зіпсовані матеріальні цінності.

Як амортизація премії за фінансовими зобов'язаннями впливає на фінансовий результат банку?

а) збільшує процентні доходи;

б) зменшує процентні доходи;

в) збільшує процентні витрати;

г) зменшує процентні витрати.

3. Задача.

Скласти бухгалтерські проведення за наведеними нижче операціями (табл. 14). Виконати необхідні розрахунки.

Таблиця 14

№	Зміст операції	Сума, тис. грн.
1	Сплачено постачальнику за комп'ютерну техніку та програмне забезпечення	260
2	Одержано комп'ютерну техніку та програмне забезпечення	
3	Нараховано підряднику за установку комп'ютерної техніки	

4	Комп'ютерна техніка вводить в експлуатацію і зараховується до основних засобів банку	
5	Нарахована амортизація за об'єктами основних засобів	30
6	Вибули повністю амортизовані основні засоби	10
7	Реалізовані основні засоби за балансовою вартістю 30 тис. грн. (в тому числі ПДВ), зношення становить 10 тис. грн.	
8	Оприбутковано одержані від постачальника матеріали	250
9	Здійснено оплату постачальнику за поставлені матеріали	
10	Витрачено матеріали на поточний ремонт приміщення банку	

Варіант 13

1. Правове регулювання процесу формування фінансової звітності банків України. Характеристика основних форм банківської фінансової звітності.

2. Тести:

За якою вартістю банк обліковує матеріальні цінності, прийняті у заставу?

- а) собівартістю;
- б) справедливою вартістю;
- в) чистою вартістю реалізації;
- г) будь-якою вартістю, згідно з обліковою політикою банку.

Якою бухгалтерською проводкою банк відображає визнання витрат з податку на прибуток?

- а) Дт 3520 Кт 1200;
- б) Дт 7900 Кт 3620;
- в) Дт 3620 Кт 3520;
- г) Дт 7900 Кт 3621.

3. Задача.

Скласти бухгалтерські проведення за наведеними нижче операціями (табл. 15). Розрахувати залишок готівки в касі на кінець дня.

Таблиця 15

№	Зміст операції	Сума, тис. грн.
1	Касир видаткової каси одержав під звіт для здійснення видаткових операцій готівку	200
2	Сплачено банку-кореспонденту з рахунку ностро за придбання в нього готівки	30
3	Отримана готівка оприбуткована в касу	30
4	За заявою клієнта готівкою з каси виплачено фізичній особі проценти за депозитом	2
1	2	3
5	Фізичною особою готівкою внесено кошти на поповнення депозитного вкладу терміном 6 місяців	1,5
6	З каси видано готівку під звіт працівникові банку	0,8
7	До каси банку оприбутковано готівку обмінних пунктів	25
8	Готівкою до каси клієнтом сплачено на користь банку комісійну винагороду за розрахунково-касове обслуговування його рахунка	0,2

9	Згідно з депозитним договором фізичною особою здійснено внесок на депозит строком 8 місяців під 16% річних	4
10	Нараховані відсотки за депозитним вкладом, оформленим за умовою операції	?

Варіант 14

1. Методологічні засади бухгалтерського обліку доходів і витрат. Облік загальних адміністративних витрат.

2. Тести:

Якою бухгалтерською проводкою відображаються суми витрат від псування цінностей

до часу встановлення осіб, які мають відшкодувати нестачі або втрати?

- а) Дт 9617 Кт 9910;
- б) Дт 3552 Кт 6499;
- в) Дт 7499 Кт 3400;
- г) Дт 9910 Кт 9617.

Які дії виконує банк у разі непогашення боржником заборгованості за нарахованими процентними доходами, у строк, передбачений угодою?

- а) формує спеціальні резерви на суму неотриманих нарахованих доходів;
- б) визнає суму неотриманих нарахованих доходів за відповідними рахунками з обліку прострочених нарахованих доходів;
- в) визнає суму неотриманих нарахованих доходів за відповідними рахунками з обліку процентних витрат;
- г) списує суму неотриманих нарахованих доходів за рахунок сформованих раніше спеціальних резервів.

3. Задача. Скласти бухгалтерські проведення за наведеними нижче операціями (табл. 16). Виконати необхідні розрахунки.

Таблиця 16

№	Зміст операції	Сума, тис. грн.
1	Банком під час первісної емісії розміщено 300 тис. акцій номіналом 200 грн. за ціною 250 грн.	
2	Зареєстрований статутний капітал банку	
3	Банк придбав в обласному управлінні НБУ готівку для проведення операцій з касового обслуговування	300
4	За дорученням клієнтів банку з поточних рахунків перераховані грошові кошти в термінові депозити	120
1	2	3
5	Банк придбав на аукціоні 17 жовтня 300 шт. облігацій номіналом 150 тис. грн. за ціною 120 тис. грн. Термін погашення облігацій 20 січня, відсоткова ставка 23% річних	
6	Банком придбані комп'ютери в кількості 50 шт. на суму 25 тис. грн.	
7	Банком видані короткострокові кредити своїм клієнтам у 2700 тис. грн. і клієнтам інших банків у сумі 560 тис. грн.	

8	Банком проведені обмінні операції з купівлі - продажу іноземної валюти: придбано 36 тис. дол. США (курс 21,5 грн./ 1 дол. США), реалізовано 30 тис. дол. США (курс 23,7 грн./ 1 дол. США). Офіційний курс НБУ 20,6 грн. / 1 дол. США.	
9	Нараховані відсотки за користування кредитами, виходячи з відсоткової ставки 36% річних за кредитами в національній валюті, 18% річних за кредитами в іноземній валюті. Сума кредиту в національній валюті – 800 тис. грн., в іноземній – 500 тис. дол.	
10	Банк стягнув з клієнтів за розрахунково-касове обслуговування	15

Варіант 15

1. Економічний зміст та види лізингових операцій. Облік операцій з фінансового лізингу.

2. Тести:

Які з перерахованих нижче витрат банку не відносяться до витрат, що виникли внаслідок операційної діяльності?

- а) податок на прибуток;
- б) витрати на формування спеціальних резервів;
- в) збитки від торговельних операцій;
- г) дивіденди, що сплачені банком за власними акціями;
- д) витрати від оперативного лізингу.

Якою бухгалтерською проводкою супроводжується операція із нарахування відпускних

банківським працівникам, якщо період відпустки повністю збігається із звітним місяцем?

- а) Дт 7400 Кт 3652;
- б) Дт 7400 Кт 3658;
- в) Дт 7400 Кт 3654;
- г) Дт 7400 Кт 3500.

3. Задача.

Скласти бухгалтерські проведення за наведеними нижче операціями (табл. 17). Виконати необхідні розрахунки.

Таблиця 17

№	Зміст операції	Сума, тис. грн.
1	За договорами факторингу, укладеними з клієнтами А і Б, банк сплатив заборгованість перед їх постачальниками за пред'явленими розрахунково-платіжними документами: – клієнту А 80% від загальної суми 10 тис. грн. постачальнику, який обслуговується в цьому самому банку; – клієнту Б 70% від загальної суми 15 тис. грн. постачальнику, рахунок якого відкритий в іншому банку.	?
2	У кінці місяця нараховані проценти за факторинговими угодами в розмірі 24% річних (від номінальної суми)	?
3	На рахунок клієнта А надійшла виручка	12
4	Списана на рахунок прострочених заборгованість за факторингом своєчасно не погашена клієнтом Б	
5	На коррахунок банку надійшла сума, призначена для зарахування клієнту Б	14

7. ВИЗНАЧЕННЯ НАЙВАЖЛИВІШИХ ТЕРМІНІВ

Адміністративний (внутрішній) контроль – сукупність процедур, згідно з якими керівництво банку делегує свої повноваження, зокрема такі: збереження цінностей та активів; безпека працівників банку; ефективність, продуктивність та безпека процедур оброблення інформації.

Акредитив – договір, що містить зобов'язання банку-емітента, за яким цей банк за дорученням клієнта (заявника акредитива) або від свого імені проти документів, які відповідають умовам акредитива, зобов'язаний виконати платіж на користь бенефіціара або доручає іншому (виконуючому) банку здійснити цей платіж.

Активи – ресурси, що контролюються установою, як результат минулих подій, використання яких у майбутньому приведе до отримання економічних вигод.

Активний ринок – ринок, якому притаманні такі умови: предмети, що продаються й купуються на цьому ринку, є однорідними; будь-коли можна знайти зацікавлених продавців і покупців; інформація про ринкові ціни є загальнодоступною.

Амортизація – систематичний розподіл вартості основних засобів і нематеріальних активів, яка амортизується протягом строку їх корисного використання.

Баланс – звіт про фінансовий стан установи банку, що відображає її активи, зобов'язання й капітал на певну дату.

Балансова вартість іноземної валюти – вартість іноземної валюти в грошовій одиниці України, за якою вона відображена в балансі (гривневий еквівалент іноземної валюти за офіційним валютним курсом).

Банківський документ – письмове розпорядження господарської організації чи банку, що містить необхідну і достатню інформацію для здійснення банківських операцій, підтверджує їх законність і служить основою для відображення операцій у бухгалтерському обліку.

Безготівкові обмінні операції в іноземній валюті – операції, що здійснюються на міжбанківському валютному ринку з приводу купівлі-продажу іноземної валюти.

Безготівкові розрахунки – розрахунки, що здійснюються перерахуванням певної суми коштів із рахунку платника на рахунок одержувача без участі готівки.

Бухгалтерський контроль – сукупність процедур, що дають змогу забезпечити збереження активів банку та достовірність звітності, що складається службою бухгалтерського обліку на основі даних, отриманих від операційних підрозділів.

Бухгалтерський облік – процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передавання інформації про діяльність підприємства чи установи зовнішнім і внутрішнім користувачам.

Валютна операція – банківська операція у процесі розрахунків, за якою застосовується валюта, відмінна від національної.

Валютна позиція банку – співвідношення між активами та зобов'язаннями банку, з урахуванням позабалансових вимог і зобов'язань, у певній валюті.

Вексель – цінний папір, який засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця сплатити після настання строку визначену суму грошей векселедержателеві.

Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів чи збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення чи розподілу власниками).

Витрати на формування спеціальних резервів банку – витрати на покриття можливих збитків від зменшення корисності активів банку та списання безнадійних активів.

Відповідальний виконавець – довірений працівник банку, якому доручається одноосібне оформляти й підписувати грошово-розрахункові документи за визначеним колом операцій, які він виконує.

Вклад (депозит) – кошти, передані в банк їх власником для зберігання на певний термін і на визначених умовах.

Внутрішній аудит – незалежна експертиза, перевірка та оцінка діяльності банківської установи, різноманітних операцій та систем контролю з подальшою метою визначити й висловити у своєму висновку ступінь відповідності інформації встановленим критеріям.

Внутрішньобанківська платіжна система – програмно-технічний комплекс із власними засобами захисту інформації, який експлуатується комерційним банком та його філіями і використовується для здійснення розрахунків між учасниками цієї системи, а також забезпечує взаємодію з системою електронних платежів (СЕП), зокрема з інформаційно-пошуковою системою СЕП.

Внутрішньобанківський контроль – перевірка правильності виконання банківських операцій та облікових записів за допомоги конкретних засобів і способів.

Грошові кошти – готівкові кошти і депозити до запитання.

Гудвіл – перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань на дату придбання.

Дата валютування – дата, коли відбувається передання права власності згідно з вимогами контракту щодо купівлі-продажу активів.

Дата операції – дата здійснення операції, себто дата виникнення активів або зобов'язань.

Дата розрахунку – дата зарахування або списання активів за операцією.

Депозити до запитання – кошти, що перебувають на поточних і бюджетних рахунках, на кореспондентських рахунках комерційних банків і використовуються їх власниками для здійснення розрахунків, платежів та на інші потреби.

Депозитні операції – пасивні операції банків із залучення коштів

юридичних і фізичних осіб у національній та іноземній валютах у формі вкладів (депозитів) через їх зарахування на відповідні рахунки на певних умовах.

Дисконт за операціями з борговими цінними паперами – різниця між номінальною вартістю цінного папера та його ринковою вартістю (вартістю придбання), якщо ринкова вартість нижча від номінальної.

Документообіг за банківськими операціями – послідовне переміщення грошово-розрахункових документів від моменту їх виписування або надходження ззовні до завершення операції за робочий день і передання до поточного архіву.

Дохід у вигляді дивідендів – дохід, який виникає в результаті використання банком цінних паперів із нефіксованим прибутком, за якими емітент оголошує та сплачує дивіденди.

Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, що ведуть до збільшення власного капіталу (за винятком збільшення капіталу за рахунок внесків акціонерів).

Доходи від повернення раніше списаних активів – кошти, що надійшли для погашення заборгованості, яка була визнана банком безнадійною щодо отримання.

Еквіваленти грошових коштів – короткотермінові, високоліквідні вкладення, які вільно конвертуються у грошові кошти і мають незначний ризик зміни їх вартості.

Електронний розрахунковий документ – документ на переказ, сформований банком на підставі розрахункових документів банку, клієнтів, документів на переказ готівки, доручень на договірне списання, та представлений у формі електронних даних, що містять відповідні реквізити документа, зокрема й електронний цифровий підпис.

Електронні міжбанківські розрахунки – розрахунки із застосуванням електронних засобів передавання, оброблення, приймання та захисту інформації про рух коштів.

Емісійні різниці – сума коштів, отриманих банком від первинної емісії власних акцій та інших корпоративних прав, що перевищує номінальну вартість таких акцій (інших корпоративних прав).

Загальні адміністративні витрати – операційні витрати, пов'язані із забезпеченням діяльності банків.

Залишкова вартість необоротних активів – різниця між первісною (переоціненою) вартістю необоротних активів і сумою нарахованого зносу.

Зобов'язання – заборгованість установи, що виникла внаслідок минулих подій, погашення якої в майбутньому призведе до зменшення ресурсів установи, що втілюють у собі економічні вигоди.

Ідентифіковані активи й зобов'язання – активи й зобов'язання, що на дату придбання відповідають критеріям визнання статей балансу.

Інвестиційна діяльність банку – діяльність із придбання та реалізації тих необоротних активів і фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Капітал – залишкова вартість активів банку після вирахування всіх його зобов'язань.

Капітал статутний – сплачений та зареєстрований підписний капітал банку.

Капітальні інвестиції – витрати на придбання або створення матеріальних і нематеріальних необоротних активів.

Касове обслуговування – сукупність банківських операцій з прийняття готівкових коштів від клієнтів і зарахування їх на відповідні банківські рахунки та видання з клієнтських рахунків через касу банку готівкових коштів згідно з розпорядженням клієнтів на цілі, передбачені чинним законодавством.

Комісії за неперервними послугами – комісії за послугами, які надаються протягом усього терміну дії угоди.

Комісії за послуги з обов'язковим результатом – комісії за послуги, які надаються протягом визначеного періоду і вважаються завершеними тільки після закінчення цього періоду за умови досягнення результату, передбаченого угодою.

Комісійні доходи і витрати – операційні доходи і витрати за наданими (отриманими) послугами, сума яких обчислюється пропорційно сумі активу або зобов'язання чи є фіксованою; в окремих випадках суми їх можуть обчислюватися пропорційно часу і сумі зобов'язання.

Комісійні доходи, що прирівняні до процентних – комісії, які обчислюються аналогічно процентам, тобто пропорційно часу і сумі активу чи зобов'язання.

Консолідована фінансова звітність – фінансова звітність, що відображає фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів банку – юридичної особи та його дочірніх установ як єдиної економічної одиниці.

Консолідований кореспондентський рахунок – об'єднання коштів комерційного банку та його філій (або певної кількості філій) на кореспондентському рахунку, відкритому в територіальному управлінні Національного банку України з метою роботи банку (філії) в системі електронних платежів за відповідною моделлю обслуговування консолідованого кореспондентського рахунку.

Кореспондентський рахунок – рахунок, який відкривається комерційному банку для здійснення розрахунків, що їх виконує один банк за дорученням і на кошти іншого банку на підставі укладеного договору.

Кореспондентські відносини – договірні відносини між банківськими установами, метою яких є здійснення платежів, розрахунків і надання інших банківських послуг за дорученням один одного.

Коригуючі проведення – бухгалтерські записи, які виконуються після формування фінансової звітності з метою виправлення виявлених у цій звітності помилок.

Кошти – готівка і депозити до запитання.

Курсова різниця – різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти за різних валютних курсів.

Міжбанківські розрахунки – система безготівкових розрахунків за грошовими вимогами і зобов'язаннями, що виникають між банківськими установами чи клієнтами банків у процесі їхньої діяльності.

Модель бухгалтерського обліку (облікова модель) – загальні правила побудови облікової системи, які визначають об'єкти фінансової звітності та обліку, їх оцінку, взаємозв'язок і взаємозалежність між об'єктами обліку, методи й форми ведення фінансового обліку.

Модель обслуговування консолідованого кореспондентського рахунку в системі електронних платежів – сукупність механізмів і правил роботи СЕП, комерційного банку та його філій, згідно з якими здійснюються міжбанківські розрахунки за консолідованим кореспондентським рахунком через СЕП.

Монетарні статті – статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у визначеній сумі грошових коштів або їхніх еквівалентів.

Мультивалютність – характеристика Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, яка полягає в тому, що операції в різних валютах (як в іноземних, так і в національній) обліковуються за одними й тими ж балансовими рахунками.

Накопичений процент – сума процентів, нарахованих від дати випуску цінних паперів або дати останньої сплати купона до звітної дати.

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку – нормативно-правові акти, затверджені Міністерством фінансів України, що визначають принципи й методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, які не суперечать міжнародним стандартам.

Негрошові операції – операції, які не потребують використання грошових коштів та їхніх еквівалентів.

Нематеріальний актив – актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується банком з метою використання у своїй діяльності протягом періоду понад один рік або одного операційного циклу в адміністративних цілях або для надання в лізинг іншим особам.

Непередбачені доходи (витрати) – доходи (витрати), що виникають у результаті надзвичайних подій, мають одноразовий характер, не повторюються за сутністю й визнаються за фактом події.

Нереалізований результат від операцій з іноземною валютою – 1) позитивний (від'ємний) результат переоцінювання активів і зобов'язань банку в іноземній валюті та банківських металах з огляду на зміну офіційного валютного курсу, внаслідок якої змінюється вартість цих активів і зобов'язань у національній валюті, а їхня вартість в іноземній валюті залишається без змін, тобто не відбувається руху коштів в іноземній валюті; 2) позитивна (від'ємна) різниця між балансовою вартістю придбаної (проданої) іноземної валюти та вартістю придбання (продажу), якщо курс купівлі (продажу) не збігається з поточним офіційним валютним курсом.

Облікова політика банку – сукупність визначених у межах чинного законодавства принципів, методів і процедур, що використовуються установою

банку для складання й подання фінансової звітності.

Обліково-операційна робота банку – сукупність процесів оформлення і здійснення розрахунково-грошових операцій, їх обліку й контролю протягом операційного дня та після його закінчення.

Обліково-операційний апарат банку – працівники установи банку, які здійснюють оформлення й контроль грошово-розрахункових документів і забезпечують відображення операцій за рахунками бухгалтерського обліку.

Обмінна операція в іноземній валюті, здійснена на умовах спот – операція з купівлі-продажу однієї валюти за іншу за ринковим курсом, що склався на дату розрахунку, розрахунок за якою здійснюється в період не більший, ніж два робочі дні після дати укладення угоди.

Обмінна операція в іноземній валюті, здійснена на умовах форвард – операція з купівлі-продажу однієї валюти за іншу, курс за якою визначений в контракті, з терміном виконання понад два банківські дні.

Обмінні операції – операції, які передбачають обмін однієї валюти на іншу.

Операційна діяльність банку – основна діяльність установи з отримання доходу, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.

Основні засоби – матеріальні активи, що їх банк утримує з метою використання у процесі своєї діяльності, надання послуг, здавання в лізинг іншим особам або для здійснення адміністративних і соціальних функцій, очікуваний строк корисного використання яких – більше одного року або операційного циклу.

Офіційний валютний курс – курс валюти, офіційно встановлений Національним банком України як уповноваженим органом держави.

Ощадний сертифікат – цінний папір, випущений банком як письмове свідоцтво про депонування коштів, що засвідчує право вкладника на отримання після закінчення встановленого строку суми депозиту і процентів за ним.

Пайовий метод оцінки інвестицій – визначення пропорційної частки відображеного у звіті прибутку компанії, в яку вкладається капітал, як доходу інвестора.

План рахунків банківських установ – систематизований перелік рахунків бухгалтерського обліку, що використовується для детальної та повної реєстрації всіх банківських операцій.

Платіжна вимога – розрахунковий документ, що містить вимогу стягувача здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів із рахунку платника на рахунок одержувача.

Платіжна вимога-доручення – розрахунковий документ, який складається з двох частин: верхньої – вимоги одержувача безпосередньо до платника про сплату визначеної суми коштів; нижньої – доручення платника обслуговуючому банкові про списання зі свого рахунку визначеної суми коштів і перерахування її на рахунок одержувача.

Платіжне доручення – розрахунковий документ, що містить письмове доручення платника обслуговуючому банкові про списання зі свого рахунку

визначеної ним суми коштів і перерахування її на рахунок одержувача.

Податкова звітність – звітність про результати діяльності банку, сформована згідно з вимогами податкового законодавства за даними податкового обліку.

Податковий облік – система підготування і подання інформації про результати діяльності суб'єкта господарювання відповідно до вимог податкового законодавства.

Податок на прибуток – операційні витрати банку, пов'язані зі сплатою податку відповідно до чинного законодавства України та з урахуванням вимог міжнародних стандартів і національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку щодо визнання відстрочених податкових зобов'язань і податкових активів.

Премія за операціями з борговими цінними паперами – перевищення ринкової вартості (вартості придбання) цінного папера над його номінальною вартістю.

Принцип нарахування й відповідності доходів і витрат – принцип бухгалтерського обліку, за яким усі доходи й витрати установи банку, належні до звітного періоду, мають відображатися в обліку в цьому ж періоді незалежно від того, коли фактично було отримано чи сплачено кошти за ними. При цьому фінансовий результат звітного періоду визначається зіставленням доходів звітного періоду з витратами, здійсненими для отримання цих доходів.

Принцип обачності – принцип бухгалтерського обліку, що полягає в застосуванні в бухгалтерському обліку методів оцінки, які мають запобігати заниженню оцінки зобов'язань і витрат та завищенню оцінки активів і доходів банку.

Принципи обліку – загальні, концептуальні основи, на яких базується фінансовий облік і на базі яких складається фінансова звітність.

Процентні доходи за кредитами – грошова винагорода за надання позики, за зобов'язання її надати, а також за прийняття кредитного ризику контрагента, яка розраховується пропорційно часу й сумі коштів, що є об'єктом кредитної операції.

Процентні доходи й витрати – операційні доходи й витрати, отримані (сплачені) банком за використання грошових коштів, їхніх еквівалентів або сум, що заборговані банку (залучені банком), суми яких обчислюються пропорційно часу й сумі активу чи зобов'язання.

Рахунок бухгалтерського обліку – основна одиниця, яка реєструє, накопичує та зберігає інформацію, необхідну для винесення управлінських рішень.

Рахунок Лоро – кореспондентський рахунок, відкритий комерційним банком банкові-кореспонденту (рахунок банку-кореспондента у нас).

Рахунок Ностро – кореспондентський рахунок комерційного банку в банку-кореспонденті (наш рахунок у банку-кореспонденті).

Реалізований результат від операцій з іноземною валютою – фактично одержані доходи або понесені витрати за операціями купівлі-продажу іноземної валюти.

Розрахункова палата – структурний підрозділ територіального управління Національного банку України, який обслуговує в СЕП банки відповідного регіону.

Розрахунковий чек – документ, що містить письмове розпорядження власника рахунка (чекодавця) банківській установі (банкові-емітенту), що обслуговує його рахунок, оплатити чекоотримувачеві суму коштів, указану в чеку.

Система електронних платежів Національного банку України – загальнодержавна платіжна система, що забезпечує здійснення розрахунків в електронній формі між банківськими установами, органами державного казначейства на території України.

Система «клієнт – банк» – програмно-технічний комплекс, який забезпечує обмін інформацією в електронній формі між банком і клієнтом та складається з клієнтської та банківської частин.

Служба внутрішнього аудиту банку – самостійний структурний підрозділ комерційного банку, що створений за рішенням вищого органу банку і підпорядковується безпосередньо раді банку.

Справедлива вартість – сума, за якою може бути здійснено обмін активу чи оплату зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими й незалежними сторонами.

Строкові вклади (депозити) – грошові ресурси, що розміщуються їх власниками в банку для зберігання і зараховуються на відповідні депозитні рахунки на визначений термін із виплатою обумовлених процентів.

Субординований борг – звичайні незабезпечені боргові капітальні інструменти, які відповідно до угоди не можуть бути взяті з банку раніше п'яти років, а у випадку банкрутства чи ліквідації повертаються інвесторові після погашення претензій усіх інших кредиторів.

Технічний рахунок – рахунок, який не несе економічного навантаження і використовується для технічного здійснення операцій.

Технічний рахунок банківської установи у системі електронних платежів – інформація в електронній формі, яка зберігається у програмно-технічному комплексі АРМ-2 СЕП, поновлюється під час опрацювання розрахункових документів банківської установи в електронному вигляді та відображає стан кореспондентського рахунку цієї установи на певний час.

Управлінська звітність – звітність про стан і результати діяльності банку, яка використовується керівництвом для планування, контролю та ухвалення відповідних управлінських рішень.

Управлінський облік – система готування і подання інформації про діяльність суб'єкта господарювання з метою забезпечення внутрішніх інформаційних потреб керівництва в процесі управління підприємством (установою).

Фінансова діяльність банку – діяльність, яка приводить до змін у розмірі і складі власного капіталу та позик установи.

Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності й рух грошових коштів

установи за звітний період.

Фінансовий облік – сукупність правил і процедур щодо готування і подання інформації про результати діяльності суб'єкта відповідно до вимог чинних законодавчих актів.

Центральна розрахункова палата – установа Національного банку України, яка забезпечує функціонування СЕП у цілому, а також здійснює функції розрахункової палати для банківських установ м. Києва і Київської області, обслуговує інші віртуальні банківські регіони.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Глебова, Н.В. Облік у банках: навч. посіб. / Н. В. Глебова. - Х. : Вид-во ХНЕУ, 2009. - 306 с.
2. Голов, С.Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі: практ. посіб. / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко. – К.: Лібра, 2004. – 880 с.
3. Кіндрацька, Л.М. Фінансовий та управлінський облік у банках: підруч. / Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2008. - 816 с.
4. Литвин, Н.Б. Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ): підруч. / Н.Б.Литвин. — К.: «Хай-Тек Прес», 2010. — 608 с.
5. Облік і аудит у банках: навч. посібник /ред. О. В. Васюренко. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2008. - 623 с.
6. Облік у банках : навч. посіб. : практикум / Л. М. Кіндрацька [та ін.]; за заг. ред. Л. М. Кіндрацької; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2011. - 348 с.
7. Сімаков, К.І. Облік у банках : навч. посіб. / К. І. Сімаков, О. О. Каменська, А. Ю. Нікітіна; Донбас. держ. машинобуд. акад. - Краматорськ : [ДДМА], 2011. - 195 с.
8. Табачук, Г.П. Фінансовий облік у банках: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. П. Табачук [и др.]; Національний банк України, Університет банківської справи. - К. : УБС НБУ, 2009. - 423 с.
9. Фінансовий облік у банках : навч. посіб. / А. М. Герасимович [та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Герасимовича; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2010. - 550 с.

Допоміжна

10. Голов, С.Ф., Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі: практ. посіб. / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко В – К.: Лібра, 2001. – 840 с.
11. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000 / Перекл. З англ. За ред. С.Ф. Голова. / К.: ФПБАУ, 2000. – 1272 с.
12. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2001: зміни та доповнення / Перекл. З англ. за ред. С.Ф. Голова. / К.: ФПБАУ, 2001. – 224 с.

13. Облік і аудит у банках: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Г. Коренєва [и др.]; ред. О. Г. Коренєва, Н. Г. Славянська; Українська академія банківської справи Національного банку України. - Суми : Університетська книга, 2007. - 493 с.

14. Облік і аудит у банках: підручник / А. М. Герасимович [та ін.]; ред. А.М. Герасимович; Київський національний економічний ун-т. - К. : КНЕУ, 2004. - 540с.

15. Снігурська, Л.П.Облік у банках (у схемах і таблицях): навч. посіб. / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. М. Кіндрацької; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2009. - 519 с.

16. Управлінський облік у банках: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / заг. ред. Г. П. Табачук; Національний банк України. - К. : УБС НБУ, 2007. - 178 с.

17. Фінансовий облік та фінансова звітність у банках: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / заг. ред. Г. П. Табачук, О. М. Сарахман; Національний банк України. - К.: УБС НБУ, 2007. - 430 с.